

Дискусионен форум „Кметовете говорят“ на Общинска мрежа за енергийна ефективност EkoEnergia

Габрово, 7-8 юли 2022 г.

ЕНЕРГИЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ Е ВЪПРОС НА ОЦЕЛЯВАНЕ И ЕДИНСТВЕН ПЪТ ЗА РАЗВИТИЕ И РАСТЕЖ

**Декларация на дискусионен форум „Кметовете говорят“
Габрово, 7-8 юли 2022 г.**

Планираните публични инвестиции в устойчива енергия представляват съществена част от изпълнението на многогодишната финансова рамка, като само чрез компонент Нисковъглеродна икономика в Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) над 7,5 милиарда лева трябва да бъдат насочени към подобен тип проекти. Подобна инвестиция – и дори по-голяма – е напълно обоснована, тъй като с такива проекти могат да бъдат постигнати съществени **енергийни, екологични, финансови и социално-икономически ефекти**. Именно това е причината тези политики да имат пълната подкрепа на Европейския съюз.

За съжаление обаче, въпреки изключително силния инфлационен натиск и пълната подкрепа от страна на гражданите и бизнеса, нито една от възможностите аз финансиране все още не е достъпна. Съществува огромен риск тези средства да бъдат безвъзвратно изгубени, а реформите, необходими за пълноценното им използване, все още дори не са стартирали. Същевременно, медийни изяви на представители на централната власт предлагат решения, които отдалечават достъпа до финансиране от собствениците на проектите в противоречие не само на принципа за децентрализация, но и на икономическата и житейска логика.

В тази връзка, участващите в дискусионен форум „Кметовете говорят“ представители на български общини изразяват своята **категорична подкрепа за политиките в областта на енергийната ефективност** и готовността си да продължат да допринасят за извличането на максимални обществени ползи от тях. Те се обединяват около настоящите

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА УСКОРЕНО ПРАКТИЧЕСКО ПРИЛОЖЕНИЕ НА ТЕЗИ ПОЛИТИКИ

които да позволят максимално бързо и ефективно насочване на публичния ресурс към реализирането на общински проекти, за които съществува готовност и изключително силна мотивация сред местните власти, бизнес и гражданско общество:

1.

Независимо от политическата обстановка, в координация с местните власти и професионалната общност незабавно да се подготвят необходимите законодателни промени и планови документи, за да бъдат реализирани реформите, които ще освободят финансовия ресурс по НПВУ и Европейските структурни и инвестиционни фондове.

Липсата на прозрачност и необоснованото забавяне на подготовката и приемането на законовите промени и планови документи, обвързани с достъпа до европейско финансиране, е най-острият проблем не само за общините, но за цялото българско общество и икономика. Това е и най-силният фактор за недоверието към изпълнителната и законодателната власт. Настояваме българското правителство да представи незабавен обзор и да създаде режим за редовен отчет по напредъка на тези актове, с ясен формат и график за консултации с местните власти и заинтересованите страни по всеки един от тях.

2.

В координация с местните власти и професионалната общност да се подготвят и представят публично правилата и насоките за кандидатстване още преди освобождаването на финансовия ресурс, за да има възможност за незабавното му реализиране

Яснотата относно правилата за участие в програмите за финансиране е ключова за стартирането на проектната подготовка, без която няма как да се очаква бърза реализация на мерките. Настояваме ресорните министерства максимално бързо да завършат проектите на тези правила и да ги съгласуват с местните власти и заинтересованите страни. Настояваме да се елиминират опитите за централизация на апликационния процес поради липсата на капацитет и доверие към институциите на централно равнище. Опитът и възможностите на българските общини за управление и осъществяване на проекти за устойчива енергия са многократно доказани в практиката и представляват безценен ресурс, който задължително трябва да се използва, при прилагане на работещи механизми за контрол върху качеството.

3

При неизбежното намаляване на дела на публичното съфинансиране максимално бързо да се осигурят финансови механизми, чрез които общините и местният бизнес да имат възможност за достъп до кредитен ресурс при преференциални условия

Гарантирането на качеството на изпълнение на проектите ще създадат условия чрез влаганите публични средства да се мобилизират **допълнителни (небюджетни) финансови ресурси**, в т.ч. от частни и корпоративни източници. Задължително е обаче незабавно да се обособи ресурс за кредити при преференциални условия, които да могат да бъдат използвани от общините без допълнителни усложнения. За тази цел не е необходимо да се чака създаването на Националния декарбонизационен фонд, което ще отнеме години, а да се използват възможностите на съществуващите специализирани фондове като ФЕЕВИ, Фонд ФЛАГ, НДЕФ и др. По този начин ще се повиши заинтересоваността и отговорността и на общините, и финансиращите институции за максимално ефективно оползотворяване на инвестициите.

4.

Да се осигури техническа помощ за администриране, професионално управление и контрол върху проектите и да се създадат условия за поддържане на местни специализирани звена за енергийна ефективност

Към публичните финансови механизми трябва да се обособят звена за техническа помощ с необходимия финансов и професионален ресурс, чрез които да се осигурят консултации относно административния процес, структурирането на проектите, техническите услуги, свързани с осъществяването му, и проследяването на резултатите. Необходимо е непрекъснато повишаване на капацитета на основните участници в програмата, като за тази цел следва да се наложи въвеждането на работещи общински системи за енергиен мениджмънт и да се провеждат системни обучения за общинските специалисти и местните професионални общности. По този начин в по-големите общини ще се сформират и подготвят експертни екипи, които ще осигуряват консултации за гражданите и бизнеса и професионално управление на проектите, което в много по-голяма степен се доближава до концепцията за „Обслужване на едно гише“, отколкото предвидените в едноименната „реформа“ за създаването на регионални информационни центрове. Именно това ще позволи осъществяването на **контрол върху качеството** на проектите, за да се осигури постигането на максимални ползи за гражданите и ефективност на вложените публични средства.

5.

Да се осигури професионално и ресурсно осигурено провеждане на мащабна комуникационна кампания на национално и местно равнище, насочена към крайните потребители.

Комуникационната кампания е решаваща за активното кандидатстване, разясняването на ползите от качествено и ефективно изпълнение на проектите, както и за идентифициране на подходящите финансови инструменти и технически решения. Тя трябва да се осигури със специфично заделен ресурс от програмите за финансиране, да се изпълнява от професионални комуникационни експерти и да се подпомага активно от общините и местните неправителствени организации, като включва едновременно активно присъствие в националните медии и директна комуникация с местните общности, която може да се осъществи само с участието на общините. В подкрепа на тази програма следва да се планират целеви средства за финансиране и популяризиране на резултатите от амбициозни **пилотни проекти** с високи енергийни показатели, отговарящи на актуалните европейски стандарти и амбиции.

6.

Да се постигнат реални резултати в реформата за финансова децентрализация, които да позволят на общините да провеждат собствени политики за устойчива енергия и да поддържат и развият своя административен и професионален капацитет

От близо 20 години в широко прокламираната реформа за финансова децентрализация не се наблюдава какъвто и да е напредък. Ние, представителите на българските общини, сме убедени, че именно устойчивата енергия ще е ключът за реализацията ѝ. Нямаме съмнение в това, защото проектите за устойчива енергия са по

същество местни проекти, а в момента те са въпрос на оцеляване. Затова призоваваме всяко следващо правителство да намери в себе си волята и решителността да направи тази стъпка – тя ще е решаваща и за неговото оцеляване. Тогава ще имаме не само нужния капацитет за осъществяване на политиките, но и за запазването на гражданите и развитието на бизнеса в българските градове. Няма по-важно от това.

Българските общини са абсолютно наясно с неизбежността на реформите в областта на енергията и климата и ефекта от успешните действия, и затова настояват за ясно изразена политическа воля и работещи програми за финансиране с определени цели, параметри и срокове, които да са предмет на активно оповестяване сред гражданите и бизнеса. Настояват и за незабавни действия, защото и устойчивостта на програмата е свързано с **общественото доверие**, което може да се възвърне само чрез работа и резултати. ЕкоЕнергия и участващите в конференцията представители на български общини и специалисти потвърждават готовността си да подкрепят усилията на държавата в областта на енергийната ефективност и изразяват решимостта си да бъдат водещата страна при осъществяването на тези политики, като търсят подкрепа за това сред всички заинтересовани страни, включително отговорните европейски институции, представителите на медиите и гражданското общество.

ОБЩИНСКА МРЕЖА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ ЕКОЕНЕРГИЯ

София, 22 юли 2022 г.

Д-Р ДРАГОМИР ЦАНЕВ

Център за енергийна ефективност ЕнЕфект, Секретариат на ОМЕЕ ЕкоЕнергия

ТАНЯ ХРИСТОВА

Председател на УС на ОМЕЕ ЕкоЕнергия